

MAGYAR VILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
II. KER., FŐ-UTCA 4. SZ.
KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA.

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Égész évre 10 K. Negyedévre 2-50 K.
Félévre 5 K. Egyes szám ára 20 fill.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. DEMJANOVICH EMIL
(telefon-száma: 57-70)

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS:
LAMPÉRTH GÉZA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
CSUDÁKY BERTALAN
(telefon-száma: 41-24)

TARTALOM: Medvigy Mihály: *Petronius*. — Szénpor: *Szabolányi Gyula*. — Udvari bolond dala: *Szávay Gyula*. — Samu működik: *Abonyi Árpád*. — A bajor királyi paloták: *Szerlemhegyi Tivadar*. — Kacziány Ödön kiállítása: *L. G.* — Irodalom és művészet: *Ör.* — Máramarosmegyei Krisztus-mondák: *Dr. Zombory János*. — Liturgikus könyveink kiadása. — A hétről. — Szerkesztőség üzenetei. — Egyről-másról. — Hirdetések.

Medvigy Mihály.

Irta: *Petronius*.

Egyházmegyéink ősrégi, magyar nemzeti irányú hagyományait mindannyiunk közül, kik a liturgikus zászló alá sorakoztunk, senki sem testesítette meg jobban, mint *Medvigy Mihály*, a nagyváradi kir. ítélőtáblának kiváló tanácselnöke és az országos bizottság egyik társelnöke. Szinte, mint Zrínyi Miklósról, azt lehetne róla mondani, hogy két szíve van; az egyik azért a szláv ajkú népért dobog, amelyből származik, a másik pedig a lelkiiségben szenvedő görög kath. magyarságért. Igazi görög katolikus.

Idős és törődött ember létere nem riadt vissza a tengeri út gyötrelmeitől és ő is velünk jött Rómába. Azóta pedig a legexponáltabb helyen, Nagyváradon képviseli a gör. kath. magyarságot, a kínai elszigetelődést kereső oláhok által ruténnek nevezett ottani kisdud egyházunk kebelében. Teszi ezt azzal a bölcs mérséklettel, de férfias határozottsággal, amely miatt őt — a mi Deák Ferenczünknek neveztük el.

Megbecsülhetlen hasznát vette az ő segítségének az országos bizottság elnöke, különösen az előfordult konfliktusok alkalmával. Mint bíró, erős kézzel tartotta az igazság mérlegét, nem nézve sem jobbra, sem balra, de mint az országos bizottság társelnöke, a béke érdekében mindig az opportunus elvét hangoztatta. Sokszor érezte az elnök, hogy egyik vagy másik konfliktus alkalmával lelkében neki adott igazat, de ezt sohasem vallotta be, hogy ezáltal őt nagyobb mérsékletre bírja. Mikor egyházmegyéinket, a hazai sajtó rövidlátósága miatt, a »román« egyházmegyékéhez hasonló ruténizálás veszélye fenyegette, ő volt az, aki fölnyitotta az elnök szemét, hogy nincs ok nagyon megijedni a rutén elnevezéstől, mert ezt a mi papjaink sem veszik komolyan, hanem csak épen jól esik nekik az a becézgetés, amely a magyar sajtó rutén kultuszában rejlik.

Egyszer elbeszélte Medvigy, hogy mikor a nemzeti törvényt meghozták, valahol összegyűlt papságunknak egy kis töredéke, hogy megszövegezzék a mi szláv ajkú népünk »nemzetiségi« desideriumait, de minden keresés-kutatás dacára nem tudtak egyebet találni, mint azt, hogy talán jó volna népünknek egy külön...görög-katolikus zászló! Ezen aztán olyan józúen nevetett, hogy kicsordultak a könyei és testes volta miatt erősen kellett fogni az embonpointját, hogy valami baj ne essék.

Néha az elnök már azon a ponton volt, hogy a politika terére viszi át küzdelmünket s leginkább ő volt

az, aki ebben föltartóztatta. Ismételve hangoztatta, hogy a »videant consules, ne quid detrimenti respublica capiat« kötelessége nem minket terhel, hanem a kormányt, mely felelős mindenért, amit tesz és amit elmulaszt, azért mi ilyenekbe ne avatkozzunk.

Országos bizottságunk programjának azt a pontját, hogy »quod unum justum, alteri aequum« senki sem követte hívebben, mint ő. Mint zeneértőt, nagyon bántotta, hogy magyar vidékeinken a templomi ének úgyszólván minden faluban másképp járja, mint akár csak a közvetlen szomszédságban is. Ugyanazért fáradtságot vett magának, hogy mise-énekeinket és külső szertartásaink énekeit kellő összhangzásba hozva a magyar nyelv pródiájával, saját költségén kinyomassa és kiadja. Ami által nem csak átmenetesen segített a bajon, hanem egyúttal siettetie is azt a Magyar Világ által már kellően méltait nagy vívmányunkat is, hogy egyházi énekeink egyöntetűvé tételét maga az egyházi főhatóság fölkarolta.

Legutóbb Egyesületünk összehívott közgyűlésén volt velünk együtt s mélyen elszomorodva távozott tőlünk, mert jogosan bántotta, hogy bizonyos indok miatt, melyre a feledés fátyolát kell borítanunk, a közgyűlés elnöke kénytelen volt észrevenni és kimondani a közgyűlés határozatképtelenségét. Ezáltal az egyesület alapszabályainak a megváltoztatása is lekerült a napirendről, a melytől pedig mindnyájan az Egyesület további felvirágzását várjuk.

De ne végződjék e rövid jellemrajzunk ily melanholikus hangon, reméljük hogy mint országos bizottságunknak és Egyesületünknek oszlopos tagját még ez év folyamán friss, jó egészségben viszontláthatjuk és üdvözölhetjük templomi ünnepünkön.

Szénpor.

Magasság.

Lehet tiéd a világhatalom,
Nem érsz magasbba, mint egy sirhalom.

Veréb.

A csalogány lármája is csak ének,
Csak lárna éneke is a verébnek.

Gondviselés.

A tél hidegje bármi nagy,
A tő tenéگی még se fagy,
A sziv keserve bármi mély,
Egy hangja mégis szól: remélj...

Szabolányi Gyula.

Udvari bolond dala.

Visegrádon a királynak
Nagyon sok a gondja,
Álmaít, hogy nyugton szője,
Én vagyok a gondüzője,
Udvari bolondja.

*Ha az ember nem bolond
A jó tréfán sohse ront.
Félre süveg, félre gond,
Bolond, aki nem bolond!*

Ha megunjuk a sok pompát
S képmutató képet,
Köd előttünk, köd utánunk,
Bérczet, völgyet összefárunk,
Megnézzük a népet.

*Aja-baja van elég,
Kérdjük, no mi kéne még?
Félre süveg, félre gond,
Bolond, aki nem bolond!*

A kakukos erdők mélyén
Jó világ van néha,
Szellő suttog lombos ággal,
Lepke játszik vadírággal
S erdő, mező — néma.

*Én se tudok titkokat,
A kakuk se mond sohasmit;
Félre süveg, félre gond,
Bolond, aki nem bolond!*

Szávay Gyula.

Samu működik.

Irta: **Abonyi Árpád.**

Ő. T... Gondolom, nem kell magyaráznom, hogy ez a két betű, zengzetes magyar kabala-nyelven, «Önkéntes Tűzoltó»-t jelent. Azért tisztelem kabalának ezt a két betűt is, mert — gondolom — mindnyájan tudjuk, hogy maholnap annyi komprimált értelmű betű-fogalom gyullad ki a magyar nyelv firmamentumán, hogy Simonyi Zsigmond legyen, ki a sok mindenféle jelentőségű rövidítések között, magyarázó jegyzet, fejtétű és a fejtetőre esés veszélye nélkül, el tudjon igazodni.

Ez a két kabala-betű egyébként sokkal régebb és sokkal népszerűbb, semhogyan ebbe a kategóriába való sorozásra, voltaképpen, rászolgált volna. Budapesten természetesen már nem igen van értelme. Itt már elpusztult a kapualjak büszke «Ő. T.»-je, valamint minden mulandó ezen a bánatos és ijedtelmesen prózai világon: még ez az egykoriban sok szeretettel becézett, népszerű intézmény is. A mai nemzedéknek ez a két betű: nincs. Volt egyszer, régen, néha: jó Ráth Károly konzulságának első felében, midőn még ő sem kívánta becsületes szíve igaz jóindulatával mindenkinek, hogy az úristen ő szent fellege éltesse a hű magyarokat az emberi kor legvégső határáig.

De hát ez régen volt.

A «legsötétebbnek» magasztalt Józsefváros szám nélkül viruló kocsmáiban azóta töméntelen koponyát bevert az iparszocializmusnak nevezett naplopás s a Ferencváros legélvezetesebb látóvalója gyanánt — a közvágóhidat mutogatjuk meg minden borzongó idegennek.

Odakünn, a sokkal boldogabbnak gúnyolt provincián azonban még ma is teljes fényében csillog ez a két

kabala-betű, csak úgy, mint egykor. «Kincses»-nek nevezett és fájdalom, rég «nincses» városomban, ennek előtte jó egynehány esztendővel (dehogy árulom el, hogy a hősies ifjúság első pár vitézi saruját mikor koptatta lábam) pompája teljes nagyságában díszlett s az erőteljes, jókedvű, fess, a férfiúi érettség pereme delével kaczerkódó fiatal-ság körében majdnem oly népszerűsége tett szert, mint a tűzoltó főparancsnoki vagy az egyetemi kör elnöki méltósága, melynek észbontóan díszes dignitását e sorok írója épen a romániai vámháború zivataros idején viselte egy kerek esztendeig. Mellékes, hogy ez egy kerek esztendő alatt némi lázító szónoklatok, az oláh elemek erőszakos leigázása és más egyéb jogi turpis causák miatt csinos egy pár kakas-viadalban és összesen körülbelül hat heti pontosan leült «ügyvédi magány»-ban vala dicséssel és krumplicevessel koszorús része.

Volt ezen fölötté viharos időben egy minden közügyért páratlanul lelkesülő kollégám az univerzitáson, akinek becsületes neve — engedelemmel legyen mondva — Mendel Samu volt. Apja jómódú kiskereskedő és szintén nagyon lelkes ember. Örült, ha egyetlen fiát «akción»-ban látta. Mindegy akárhol, akármiben, ami jóra való munka — csak «helyezkedje bele magát in akción a Samu, ezt szeretek!» — mondogatta a derég öreg, kitől egyébiránt szivart, cigarettát, rumokat, söröket, borokat, szalámikat és minden egyéb más javakat vásároltunk. Hitelbe, persze. Az öreg pazarul hitelezett. Igazi grand-seigneur volt. Nem mellékes, ha a jogász-virtus kevésbé dicséretére ide rovom, hogy nagyúri hajlamait nem kellett megbánnia. Nagylelkűsége annyira meghatott és zavarba hozott, hogy a kontót igazi bozontos nyárspolgári lelkiismeretességgel mindig jó későn, de mindig emberségesen kifizették a derék öregnek, — isten szeresse az égben, hová bizonyosan fölkerült jószágos lelke.

Samu egy nap azzal a diadalmas hírel robbant be közénk, az egykori «Orbán kávéház»-ba, hogy más egyéb akción kívül, a mai naptól kezdve újabb akciónt hódította magának: önkéntes tűzoltó lett.

Zajosan megéljeneztek a lelkes fiút.

Mert a dolog épen nem volt annyira banális, mint amilyen minden más esetben lehetett volna. Samu becsületes szívet, nem közönséges észbeli tehetséget, sok ügyességet, ötletes koponyát és még egy csomó, a közepesen jóval fölül emelkedő szellemi tulajdonságot birtokolt — testi berendezése azonban, sajnos, jóval alatta maradt az átlagos mértéknek, annyira, hogy még a már akkoriban is nagyon engedékeny katonai mértéket sem sikerült megütnie. Hiába rimánkodott, hogy ne tegyék csúffá, sorozzák be — nem teljesítették a kívánságát. A sorozó ezredes mosolyogva rázta fejét: «Nein, mein lieber, sowas kann mer nit thun...»

Hát ez a «sowas» csakugyan meg volt indokolva, hiába esett szegénynek annyira fájdalmasan. Amolyan két ballábú fiú volt, kinek ezenfölül még a balkézből is vagy három jutott — alakjának vézna apróságáról nem is emlékezvén. Igaz, hogy az angol Pitt sem volt külsejére nézve külön legény — bár az is igaz, hogy e nagy angol államférfiú sohasem akart katona, vagy önkéntes tűzoltó lenni.

Samu azonban tűzoltó lett s új «akción»-ját a képzelhető legnagyobb komolysággal vette.

Egyenruhája, fölszerelése kifogástalan volt. Minden új, fényes és drága. Mellén szinte harsogott a piros posztóból kivágott «Ő. T.» jelzés. Sisakja, deréköve, sípja, keztyűje finom. A «mászók» közé volt beosztva, de ez az előkelő dicsőség csak egy (1) hétig tartott, mert valamelyik délutáni gyakorlat alkalmával, valami négy ízben konokul mindig a sisakjára esett. Erre a főparancsnok áthelyezte Samut a szivattyúsok közé, ahol nem muszáj a

sisakra esni, bár a fecskendő voltaképpen talán még fontosabb szolgálat, mint az első.

Samunak mindegy volt.

A csinosan összefont mászókötelet ugyan sajnálta egy kicsit, de elvégre a fecskendő... hm... ügyes legény kell ahhoz is, nem málé. Meg ész is kell, hideg vér is kell, szóval, rettentő sok minden kell, amire a mászónak voltaképpen nincs szüksége, lévén ő inkább a macskák-nak atyafia, semmint a lenn működő bátor férfiaknak. Csakhogy két (2) héten túl a szivattyúsok gárdájában sem maradhatott a lelkes fiú, mert — úgymond — összeröfönt ellene a gaz ármány. Egy tizedrangú rongyos tűz-esetnél ugyanis annyira elragadta Samut a működés vágyának nemes tüze, hogy szilaj buzgalmában nemcsak a többiek akadályozta munkájukban, de összetűzött az öreg, tapasztalt szivattyús-mesterrel, a segédtszettel, kollégáival, sőt magával a láрма zajára odasiető főparancsnokkal is.

— Ne okoskodjék, Mendel úr, — szólt rá jóindulattal a parancsnok...

— Bocsánat, — vágott vissza élesen a kis ember — én mindig tudom, hogy mit csinálók!

Ez hatvan fontos gorombaság volt, a nyugodt természetű főparancsnok azonban egy pillanatig sem neheztelt miatta a tüneményes buzgalommal működő kis emberre. Méltányolta ritka önzetlen lelkesedését «az ügy» iránt, melyet szolgáltni vélt, de mivel a nyilvánosan megsértett fegyelemnek is kellett bizonyos szelid elégtételt szolgáltatnia — másnap rendkívül udvarias fölszólítás ment Samuhoz, hogy a parancsnokság ugyan igen nagyon taksálja érdemeit, de talán mégis jó lenne, ha kitűnő tehetségeit — más téren érvényesítené.

Hát ez így megczukrozza is, keserű pirula volt. «No, Samu — kérdeztük a fiút — quid nunc?»

— Már hogy mi lesz? — felelte gyors elhatározással Samu és elégedetten csipentett szeméivel — ha se a mászóknál, se a szivattyúsoknál nem működhetek — más tere lépek, de azért az maradok, aki vagyok. Megmutatom, hogy engem nem lehet elnyomni.

Nem is lehetett.

Samu benyújtotta lemondását az aktív tűzoltóságról, de még aznap beállt másod-trombitásnak a tűzoltó-zenekarba. Ez a tűzoltó-zenekar híres «banda» volt az én időmben. Csupa önkéntes műkedvelő, de mindannyia muzsikális ember. Samu volt az egyetlen, ki erősen kirítt a társaságból, — de innen már nem tudták kiugratni. A büszke «Ö. T.» ott maradt szíve fölött s Gunesch bácsit, a zenekar tiszteletemért dirigensét, hiába kerülgette a guta, ügybuzgó Samunk valóságos ördögi kéjjel csalta ki trombitáján a legrémületesebb gixereket.

A zenekar tagjai persze szintén lázadást szítottak Samu ellen — nyílt forradalomra, sok mindenféle oknál fogva, azonban még sem került a sor. E sok mindenféle ok között ott szerepelt először Samu jogász-volta és föltétlenül magasabb intelligenciája (a zenekar többi 18 tagja ugyanis mesteremberekből telt ki, akiknek jól esett az egyenlőség) — másodsorú és főleg ott szerepelt Samu gavalér bökezúsége, ki a karmesternél megrendült állását a zenekari tagok között szerzett népszerűséggel igyekezett megerősíteni.

Főlösképpen talán külön is fölvesnem, hogy iparkodása a legfényesebb sikerrel járt. Szivarnak, bornak és más egyéb ingyen-jónak, mesés varázsa van a romlatlan keblekre. A tűzoltó-zenekar, helyesebben: a *banda*, tagjai, bár föl-főljajdulat fülük a gavalér kolléga úr trombitájának pokoli sanyargatására, keményen tartották Samut s ez okon hiába intrikált ellene a karmester. Szegény, öreg Gunesch bácsika később megindító könyörgésre fogta a dolgot, hogy a zenekart Samu gyilkos trombitájától megszabadítsa — törekvése azonban kárba veszett.

— A mászókötelet, meg a szivattyút elvehették tőlem — mondotta a kielégített bosszú gúnyos diadalával — a trombitámat azonban nem engedem. *Működni fogok!*

És nem engedett. Hanem működött. S rövidesen oly alaposan csúfá tette az egész bandát, hogy az egész város vidult és mulatott a dolgon. Rengeteg közönség gyönyörködött a zenekar produkcióiban s Samu óriási gixereit viharos tapsokkal jutalmazta. A karmester megtörtén hallgatott. Samu pedig lelkesen tovább működött és nem volt emberi hatalom, mely a mellén virító «Ö. T.» betűktől megfosztotta volna.

Szegény, kis Samu... egyébként nagyon jó fiú volt. Midőn beesett melle és csontig kiaszott teste néhány év múlva a temetőbe került, azt mondták ki rá, hogy megölte a trombitáját.

A bajor királyi paloták.

Irta: *Szerellemhegyi Tivadar.*

A Bajorországot nyaranta előzőlő utazóközönség csakhamar csapatokra oszlik. Münchenben történik meg a kiválás. Az a nagy tömeg, mely ma együtt szaladta be a művész-város nagyszerű múzeumait, kép- és könyvtárait, állandó kiállításait és gyönyörű harmóniában végződő utcáit, együtt ivott a müzsák berkeinek és a különféle Braueri-ok hús forrásaiból, holnap, holnapután már hátat fordít egymásnak. A kisebb csoport: az «igaziak», a «hivatottak» még szomszabb ajakkal, átszellemült hangulatban igyekeznek Cosima asszony kegyeihez, az isteni Bayreuthba, hogy mindörökké hűségüket fogadjanak az egyedül üdvözítő Wagner-szellemnek. Mert ahogyan Mekka nélkül nincs igazi «hadsí» a muzulmánok között, úgy csak szerencsétlen flótás számba megy a zene magasabb régióiban ma az, aki Bayreuthban nem áldozott.

Az utasok nagy tömege azonban, amely nem képes az átszellemülésig finomodni, jobban vonzódik a misztikushoz, a hatyú- király, a nap- királyt imádó lovag mesés építkezéseihöz, a bajor királyi paloták tündér birodalmába. Nem is csoda, hiszen már az is ingerli a közönség képzelmet, hogy a harmónia nagymesterének s egyben a forradalmár zenésznek épen az a király volt legbökezübb pártfogója, aki lelke harmóniájának megbomlása révén lett világhírűvé.

Mikor II. Lajos bajor király 1866-ban a porosz háborúban Ausztriával együtt vereséget szenvedett, a nyilvánosságtól még jobban visszavonult, mint addig s egyedül ábrándképeinek élt. Annyira nem törődött királysága gondjaival, hogy megesezt, hogy miniszterei öt évig sem látták. Minden figyelmét építkezései kötötték le. Hohen-schwangau, Linderhof, Chiemsee, Berg, Schacherberg, Falkenstein palotái, a Hubert-pavillon s a Marokkó-kioszk lázas sietséggel épültek.

Az egyik szelid felföldön, idyllikus környezetben fekszik, a másikat mély erdő vad szakadéka közé ékeltek, a harmadik ősi rablólovag-várból alakult át puha fészekké, a negyedik meg az Alhambra emlékeztet országos udvarával. Mind pazar pompájú, meglepő fekvésű, de valamennyi között legszebb s legnagyobb az, amelyik a Chiem tó egyik szigetén épült.

Bajor tengernek nevezik ezt a tavat, mely Salzburgból Münchenbe menet Traunstein és Rosenheim városok között fekszik s 85 négyzetkilométerre terjed. A tó egyik szigetén ósrégi apátság temploma és kolostora rejtőzik el a világ elől. Mikor II. Lajos király álmódosításai közben magát XIV. Lajosnak, a nap- királynak képzelte, egyszer

azt a parancsot adta ki, hogy neki ép olyan palotát építsenek, mint a versaillesi. Dollmann György építész ezt a szigeten fekvő apátságot szemelte ki s alakította át a király parancsa szerint.

Százhárom méter hosszú körépmény a palota, két szárnyal, melyek a fehér és fekete márvány udvart körülzárják. A homlokzatról kilátni a tóra, de előbb még szép terrász és ez alatt hatalmas vízmedence terül el a kastély előtt. Latona-forrásnak hívják, mert a medence párkányán, meg a medence mélyedéseiben ülő csodálatos víziállatok, allegorikus alakok, mind a magasan trónoló Latona istenasszony felé szórják a medence gyönyörű vizét. A szobák pazar díszítéséhez méltó bevezetés az az ezüst páva, mely a lépcsőházban egész életnagyságban mutogatja drágakövekből összerakott farkát és gyönyörűen zománczott nyakát. Innen a király testőreinek termébe lépünk, melyet francia generálisok márvány mellszobrai, gyönyörű falfestmények s egy-egy művészi óra díszítenek. Ezután egyik előszoba következik, melyben XIV. Lajos király lovagló szobra áll. Itt a művészi faragású ülőhelyek kötnék le figyelmünket, ha vezetőnk idegesen sietve ki nem nyitotta volna az ajtót, mely a palota legpompásabb termébe, a chambre de Parade-ba nyílik. Gyöngé rózsaszínű fény árad el a szobán s kedvesen simul a pazar aranyozáshoz, mely ezt a szobát teljesen beborítja. Fal vagy falfestés nem látszik a gazdag arany lombszítéstől, mely a falak mentén főküszik a mezezetre s ottan ezer meg ezer ágazatban, faleveleket utánozva, lombsátort alkot. A lombsátor aranygallyai között kék, zöld, piros madarak kandikálnak ki a szoba fődíszére, a pompás aranyozott ágyra, mely olyan széles, mint amilyen hosszú. Az ágy gazdagon aranyozott fémből készült, melynek művészi czirádái között valóságos színjátékok képez a rózsaszínű üvegeken beszűrődő napfény. Legfényesebben azonban az az arany nap ragyog, ami az ágyfejnél fölkel. Szerte lövellő arany sugarai szinte sziporkáznak, amint a fényt visszaverik s magába a nap tányérjába alig lehet belelátani. Ez a nap- király szobája. Félmillió márkába került itt csupán az a nehéz arany s ezüst himzés, mely az ágyi ruhán tündöklök, míg a függönyök, puffok, karosszékék himzései háromszor annyi értéket képviselnek. Eltévedt a szem ennyi káprázatos fényben s alig méltányolta az utána következő tanács-terem palissander bútorzatát, műoráit, falfestményeit. Ennél talán nem is lehet már szobákban szebbet látni! Behűnytek a szemek s úgy mentünk át egy pár termen, hogy még mindig magunk elé tudjuk képzelni ezt az aranyba öntött tündérmesét. Fájt, hogy más termek kezdik elmosni a hatást. Maga a vezetőnk is elábrándozott s monoton hangja meg-megcsuklott magyarázatokban. Alig vettük észre, hogy már nem XIV., hanem XV. Lajost emlegeti nap- királynak. Öreg szolga volt már szegény, afféle nyugalmazott lakáj, aki olyan régen szolgált, hogy nem csoda, ha egy királyal tovább ment a sorszámban. De ime! Egyszerre csak fölemelkedik a hangja, föl pattannak a szemek és szinte ijedten nézik egymásra. Hol vagyuk? A 103 méteres tükörszobában, hol a parkettól a plafonig egy tükör az egész. Micsoda fény, micsoda káprázat, amikor itt kigyúl a terem hosszában két oldalt, mint az őrt álló katonák sora, a húszezer gyertyára való kandeláber-sor! Beleszédül a fej, ha rá gondol. Egész hosszú séta volt, míg a terem hosszán áthaladtunk. Utána alig érdekelt már valami, pedig még korántsem volt vége a mesének, akarom mondani a királyi fény hosszú sorának. Most következett a király dolgozószobája, majd háló- és toilett-szobái. Nagyszerű berakott íróasztal, kedves, karcú márványszobrok, ingerlő falfestmények, csodálatos műorák, mind-mind egymás hátán tolongtak elének. Egyik szobában nehéz rózsagirlandok függtek alá a mezezetről a

legdrágább porcellánrózsákból. Másikban, hol a király ebédlőasztala állott, a lámpák voltak porcellánrózsákból összerakva s ezek közepén állott a «terítés, terítés, asztalkám». Szép faragott asztal, amely, ha melléje ült a király, elsüllyedt s pár perc múlva gazdagon megterítve emelkedett föl a földalatti konyhából.

Mese, tündérmese az egész. Csak akkor ébred a valóra az ember, mikor a kastélyt s a körülötte levő keretet elhagyja és a sziget orrához ér. Szép terrászon, honnan a tavat jó messzire belátni, ezer ember vígan fogyasztja a friss sört és csillogó szemekkel beszél, ismételi a látottakat.

A pinczernő friss sörrel kínál. «Ez is a szigeten készült» — mondja. «Akkor hozzon» — felelém, hiszen ami ezen a szigeten terem, az mind oly szép, jó gyönyörű, hogy nem bírok tőlük elválni.

Elém teszi a habzó sört, álmodásomból fölpillantok s pillantásom ráesik az apátsági magas falú templomra. Csak nézem, bámulom, nem bírom hinni, amit látok. Karsú tornyából sűrűn tódul ki a füst, a toronyóra nyílásán meg gőz pöfékel elő. — Hát ez mi? — kérdelem szinte szorongva a pinczérleányt és félre mutatok a füsttől toronyra. A leány elneveti magát: «Az már nem templom, hanem sörház. Innen kapja ön ezt a jó sört».

Mintha darázs csípett volna meg, úgy föluggottam. Tudtam, hogy a szerencsétlen király pazarlásai 15 millió adóssággal terhelték meg a királyi család kincstárát; tudtam, hogy ennek törlesztésére, a királyi paloták, hol a beteg király tragédiája lefolyt, a kíváncsi közönségnek magas áron mutogatják; tudtam, hogy a szárnyvasút, a gőzhajó, mind ezen kastély kedvéért épült s ennek jövedelmez, de azt sohse mertem volna hinni, hogy az ábrándos király álomba ringató tündérmeséjének temploma valaha sörház legyen.

Kacziány Ödön kiállítása.

Kacziány Ödönnek, az immár élete delén járó festőnek művészi neve nem ismeretlen a közönség előtt, de nem is olyan széles körben ismert, mint amennyire tehetőségének erősröptű szárnyai kellene, hogy szétterjeszszék.

A dolog oka, azt hiszem, igen egyszerű.

Kacziány Ödön nem tartozik az úgynevezett *zsurpiktorok* rendjébe, mert (vannak már ilyenek is mint ahogy vannak zsurpoeták, zsurnészek, zsurszínészek stb.), nem kaczerkodik a népszerűséggel, nem tesz koncessziókat művészi hitvallása ellenére a felszínesebb ízlésű, bár hangosabb ítéletű közönség tetszésének. Megy egyenesen előre, tüskén és rögön át, megy rendületlen hittel azon az úton, melynek irányát lelkének sugalma szabta meg. Megy daczal és erőszakkal is, mint képeinek zordhatalmú, kedvenc alakja, a — *Mors Imperator*.

Ez az erős egyéniségű poéta és filozóf-piktor nem fest élményös csendéletet, affektált zsurleneteket, vizenyös idilleket. Festi a halált, festi a tüzet, a vizet, a nagy árnyakat, a nagy látomásokat; festi Krisztust, a tanítót, a szenvedőt, a Golgota keresztjét és Nagypéntek misztériumát; a nagy erők, nagy érzések, nagy hangulatok színeköltője ő.

Kacziány mögött nehéz és küzdelemmel teljes pálya van. 1852-ben született Marosvásárhelyen. Rajzolni Barabás vezetése alatt kezdett, majd Münchenbe Akadémiára, onnan Bécsen keresztül Párisba az Ecole de Beaux-Arts-ba került. Hazatérve, művészi ambícióit aprópénzre kellett váltania, rajztanári oklevelet szerzett és vidéki iskolák növendékeit tanította a mindennapi kenyérért. Tizenöt hosszú esztendeig lázadott művészi ambíciója a katedra lélekölő

nyúge ellen, míg végre is szétzúzva azt, nekivágott a szegénységnek — a szabadságnak. Rászakadt az élet minden terhe, de tehetősége a szabadság levegőjében a súly alatt is izmosodott, nekilendült és teljes virágzásában bontakozott ki, mikor már sokan azt hitték, hogy elhervadt, összeroppant. Egymásután kerültek ki ecsetje alá a néha talán kissé különösnek tetsző, túlfantasztikus, de mindig érdekes, tartalmas alkotások és mind ismertebbek, becsültebbé tették a nevét azok előtt, akiket a komoly művészet érdekel.

Kacziány műveiből mintegy kétszázat gyűjtött össze és mutat be most kollektív kiállításban a Nemzeti Szalon. Ez a kiállítás föltünteti Kacziány egész pályáját, a humoros genre-képektől, mert régebben ilyeneket is festett, a mai borongós, fantasztikus hangulat-képekig, amelyekben, úgy látszik, most már megtalálta állandó és igazi genre-ét. Kacziány képei így együtt sokkal erősebben hatnak, ki-domborítva a művész tartalmas és érdekes egyéniségét, mint ha csak egy-egy képét látjuk s aki végignézi ezt a kiállítást, bármily véleménye lett légyen is Kacziány művészetéről, egyet kell, hogy elismerjen. Azt, hogy itt egy erősen érző, mélyen gondolkodó, finom rezgésű művész-egyéniség szól hozzánk, akinek mindig van mondani-valója és akit mindig érdemes meghallgatni.

A komor tonusú képek között egy-egy kedves, művészi báronyógetés tűnik föl, amelyet a művész leánya, *Kacziány Adrienne* állított ki. Megjegyezzé, hogy a kiállított képek nagyrésze aránylag olcsó áron megszerezhető, reméljük, hogy érdemes művésznünk erkölcsi sikere mellett az anyagi eredmény sem fog elmaradni.

L. G.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Petőfi-Társaság. A szokatlanul korán beköszöntött szezon irodalmi életét a Petőfi-Társaság nyitotta meg a múlt vasárnap tartott első fölolvasó ülésével, melyen a Petőfi-ülések hűségese közönsége szorgalmasan megjelent és színtől megfőtölte az Akadémia termét. Az ülésen, Herceg Ferenc távollétében, *Ferenzi Zoltán* elnökölt, aki szép megnyitó beszédben üdvözölte a Társaság tagjait és vendégeit, majd a folyó ügyekről tett jelentést, utadva azt is, hogy a Társaság Petőfi-ereklye gyűjteménye ismét egy érdekes darabbal gyarapodott. Az az iskolai elbocsátó okirat ez, melyet Petőfi Sándor az aszói gimnáziumtól nyert s amelyvel a selmezi gimnáziumba való fölvételre jelentkezett. Az érdekes bizonyítványból, melyet Koren igazgató professzor állított ki, kítűnik, hogy Petőfi, akkor még Petrovics Sándor, Aszódon első emuens diák volt. A fölolvasások sorát *Bodnár Zsigmond* nyitotta meg, aki az ő ismert hullám-elmélete alapján «Korunk női törekvéseiről» tartott érdekes szabad előadást. Vértesi Arnold rendes tag *Tóth Jolán* vendégtől olvasott föl néhány meleg érztű, nőies hangú verset. Ezután *Szavay Gyula* mutatott be egy pompás nóta-bokrétát a «Szép Ilonka» című daltjátékból, melyet *Vágó Gézával* írt (zenéjét *Szabados Béla* szerette) s amely a Király-színház egyik legközelebbi ujdonsága lesz. Az üde, magyaros ritmusú dalok nagyon tetszettek a közönségnek s megfelelő zenével a színpadon sem fogják elteveszteni hatásukat. Egy tréfás dalt, melyet az udvari bolond dal, a szerző szívességéből lapunk más helyén bemutatunk olvasóinknak. Az utolsó fölolvasó *Abonyi Árpád* volt, aki «A nagy csillagász» című, pompás szatírával tele érdekes elbeszélését mutatta be a közönség nagy tejszése és zajos tapsai közepette.

Kossuth Ferenc könyve. Kiválóan érdekes könyv jelent meg a legutóbbi napokban. A könyv *Kossuth* Ferenc tollából való s Kossuthnak harmincz parlamenti beszédét, és függetlenül néhány egyéb apróságot tartalmaz. Minket, akik itt politikával (amely téren Kossuth beszédei természetesen mozognak), nem foglalkozunk, inkább ezek az apróságot érdekelnek, amelyek elárulják, hogy Kossuth Ferenc a pihenés óráiban a muzsáknak

is kedvvel áldoz. Amellett, hogy fest és szobrot mintáz (atyjának arcképét és szobrát is elkészítette), zenét is komponál, verseket is ír. Ez a kötet zeneszerzeményeiből is bemutat egy hangulatos, kedves kompozíciót s azonkívül közli ama költőményeit, melyeket Kossuth Ferenc 1808—1892 között írt. Ezekben a versekben a saját életének eseményeivel és a haza sorsával foglalkozik Kossuth. (Első verse éppen a *kiegyezésről* szól, címe: *Az alku.*) Az érdekes könyvet *Szathmári Mór* országgyűlési képviselő rendezte sajtó alá, *Hentaller Lajos* pedig bevezető gyanánt az ő ismert ügyes tollával megírta hozzá *Kossuth* Ferenc eseményekben gazdag élettörténetét, melyet a Kossuth-család életéből vett számos kép is ékesít.

Bezerédj Viktor államtitkár. Ebben a rovatban emlékezünk meg arról, hogy a király *Bezerédj* Viktor dr., belügyminiszeri tanácsosnak az államtitkári címet adományozta. Mert *Bezerédj* e kitüntetése első sorban ama lelkes és buzgó munkásságának honorálását jelenti, melyet mint a színházi ügyek vezetője és referense kifejtett. Amióta az intendánsi állást megszüntették, a belügyminiszeriumban *Bezerédj* intézi az államigaz. szubvenzionált színházak lefőtbb vezetését és irányítását. Ezt a nagy körültekintést, széles látókört, sok tudást és még több izlést igénylő munkát *Bezerédj* a művészet nagy szeretetével, lelkiismeretes pártatlansággal és szakértelemmel végzi s ezért nemcsak hivatalában, hanem a művészek körében is osztatlan örömmel fogadták kitüntetését.

Andrássy szobra. Gróf *Andrássy Gyula* lovas-szobrát, mely már teljesen készen áll a parlament épülete előtt, a jövő hónapban leplezik le ünnepélyesen. Erre az alkalomra művészi emlékérmek készülnek, melyeknek egyik oldalát — *Andrássy* arcképét — a szobor alkotója, *Zala György*, a másik oldalát, melyen az emlékfőtírárt lesz, *Teles* Ede mintázza. Az érme aranyból, ezüstből és bronzból készülnek. Az aranyérmét a királynak fogják átadni és megküldik mindazoknak az uralkodóknak, akiknek képviselői *Andrássyval* az 1878-iki berlini konferencián résztvettek.

A Mátyás-terem képei. A gyönyörű budai királyi palotában *Mátyás* király emlékezeteire egy pompás termet építettek, melynek *Mátyás* király terme a neve. A termet *Mátyás* király korabeli képekkel fogják díszíteni, melyeknek festésével *Benczur Gyulát*, a kítűnő festőművészt bízták meg. *Benczur* történelmi tanulmányok alapján, a nyár folyamán elkészítette a képeket, melyek *Hollós Mátyás* nagy eseményekben gazdag életének egy-egy kimagaslóbb mozzanatát örökítik meg és hajdani nemzeti dicsőségünk emlékezetét varázsolják vissza a budai várpalotába.

Munkácsy szobra. A Munkácsy-szoborra újabban hirdetett pályázat (az első pályázat tudvalegőleg nem járt a kívánt eredménnyel) határideje szeptember 25-én jár le. A pályaműveket a jelzett határidőig a Múcsarnokba kell beszéllíteni. Úgy értesülünk, hogy művészeink nagy ambícióval vesznek részt ez újabb pályázaton, mely, reméljük, meghozza a méltó Munkácsy-monumentumot.

Női festő-iskola. Az állami női festő-iskolába, melynek *Deák-Ebner Lajos* festőművész az igazgatója, a jövő tanévre október 1-től kezdve vesznek föl növendékeket, akik 16-ik életévüket már betöltötték, de a 30-ikat még túl nem lépték. Az iskolába való fölvételhez a megfelelő általános műveltség szükséges és a szakszerű előképzettségnek kellő foka, mit próbamunkával kell a fölvételkor igazolni. A fölvett tanítványok egymásután következnek nyolcz éven át maradtának az intézet kötelékében. Tan-díj az egész évre 80 korona, beiratási díj 6 korona.

Új művészi alapítvány. Özv. *Ráth Györgyné* a férje, néhai *Ráth György* által alapított hatszáz koronás díjat a következő 1906—7. évi téli kiállítástól kezdve ezerkét-száz koronára emelte föl. A díjra csak magyar állampolgárok és művészetükben megállapodott kész művészek pályázhatnak olajfestményű oly műveikkel, amelyek az 1906—7. évi téli nemzetközi kiállításra elfogadtak. A díj az alapítólevél értelmében csak föltétlen műecsu festménynek adható ki s a díjazott mű tulajdonjoga a szerzőé marad.

Az Opera megnyitása. Legkésőbbben nyíló színházunk, az Operaház is megnyitotta már kapuit. Múlt vasárnap volt az első előadás, a három hónapra szünet után. Ez alkalommal *Goldmark* «Sába királynője» került színpadra pompás, friss előadásban. Az Operaház első bemutatója magyar dalmű lesz: *Hubay Jenő* és *Berczik Árpád* «Lavotta szerelme» című operája.

Egyházi zene-pályázat. Néhai Haynald Lajos érsek nagyobb alapítványt tett a katolikus egyházi zene fejlesztésének céljaira. Ebből az alapítványból most pályázatot hirdet az Országos Zeneakadémia igazgatósága: egy ötszólamú *Tantum ergo*-ra. A pályázatban az Akadémia zeneszerzési szakának harmad és negyedéves növendékei vehetnek részt s a pályaműveket, jelígyes levéllel, 1907 február 1-ig kell beküldeni. A pályadíj kétszáz korona.

Szendrői Kovách Gyula. Megint egy talentumos, kedves és sokra hivatott író társunkat siratjuk, Sz. Kovách Gyula halt meg váratlan, szép ifjúsága virágában. Gyászos véget ért kollégánk a *Budapesti Hírlap*-nak volt munkatársa és szerkesztőségi titkára. Meleg szívből fakadó, közvetlen hangú lírai verseivel tette nevét kedvesen hangzóvá pár évvel ezelőtt. Szép és nehéz munkakörébe, mint újságíró, nemes ambícióval, lelkesedéssel töltötte be; meleg szívvel, kedves modoráért mindnyájan szeretjük és a legszebb reményeket fűztük pályafutásához s a szépen indult pályáim, a 26 ik év tavaszán hirtelen sírba hanyatlott. Szeretetteljes emlékünök száll korai sírhalmára! **Ó.**

Máramarosmegyei Krisztus-mondák.

Krisztus és a szegény ember.

Mikor Krisztus Szent Péterrel a földön vándorolt, egyszer egy folyóhoz érkezett. A folyó nagyon megáradt, nem tudták rajta átgázolni. Ott ültek a folyó partján és várakoztak, míg valami szekér jön. Nemsokára jött is egy gazdag ember négyökrös fogattal. A szekér üres volt; Krisztus szépen kérte a gazdag embert, hogy vigye át őket a vízen. A gazdag ember durván így felelt:

— Majd én mindenféle koldusokat fogok fölvenni a szekeremre!

Azzal otthagya őket és átkelt a folyón. Ők pedig elszomorodva a gazdag ember szívtelenségén, tovább vártak. Egy kis idő múlva jött arra egy szegény ember jól megterhelt szekérral, melybe csak két tulok volt befogva. Krisztus őt is hasonló kéressel fogadta. A szegény ember nagyon szívesen vette föl őket a szekérra és a túlsó partra szállította.

Mikor már a szegény ember jó távol volt, Péter ezt kérdezte Krisztustól:

— Uram, mi lesz a jutalma ennek a szegény embernek, aki oly szívesen engedett kérésünknek?

— Az lesz a jutalma, hogy ott az erdő szélén kiengeti ökreit a legelőre, de farkasok jönnek ki az erdőből és ökreit széttépik, a gazdag ember pedig még gazdagabb lesz, vagyonában még jobban fog gyarapodni.

— Hol itt az igazság, Uram?

— Itt az az igazság, hogy a szegény embernek kevés bűne van és az Isten azért sújtja őt csapásokkal, hogy bűneit még e földön levelezze, a gazdag ember pedig gonosz tettei miatt a pokolba fog jutni, de egyszerű életében jót is cselekedett, ezen parányi jótéteért tehát már e földön elveszi jutalmát.

Krisztus és a lusta ember.

Krisztus Szent Péterrel egy keresztúthoz érkezett. Nem tudták eltalálni a helyes irányt, kerestek valakit, aki megmutatná nekik az utat. Csakugyan találtak egy körtefa alatt fekvő embert és megkérdezték tőle, merre visz az út a szomszéd faluba. A lusta ember nem kelt föl, csak a lábával mutatta hanyagul az utat. Ők elindultak, de ilyen útbaigazítás után megint eltévedtek az utat. Ekkor észrevettek egy leányt, aki a patakban ruhát mosott. Hozzáfordultak, ő pedig munkáját abbahagyva, jó darabig elkísérte őket és szívesen megmutatta nekik az utat.

— Uram, mi lesz a jutalma ennek a derék, szorgalmas leánynak? kérdezte Péter.

— Ennek a derék, szorgalmas leánynak az lesz a jutalma, hogy az a lusta ember fogja őt feleségül venni.

— Hol van itt az igazság, Uram?

— Az igazság az, hogy annak a lusta embernek is kell élnie, ha nem kapna feleségül ilyen szorgalmas, dolgozó leányt, nem tudna megélni. Mert az isteni gondviselés mindent egyformán intéz el: ritkán történik meg az életben, hogy két egyformán szorgalmas és takarékos házastárs kerüljön össze. Közli: **Dr. Zombory János.**

Liturgikus könyveink kiadása.

A görög katolikus liturgikus könyvek kiadása ügyét a Magyar Világ már nem egyszer vetette föl. Jeleztük a nemzetéletre való rendkívüli fontosságát annak, hogy a magyar görög katolikusok kifogástalan szövegű, illetve tartalmú liturgikus könyveket használjanak templomaikban. Hiszen köztudomású, hogy görög katolikusaink kiváltságos felvidéken, jó ideig kényszerűségből idegen országokból s nagyrészt schizmatikus forrásokból szereztek be liturgikus könyveiket. Oroszország pedig terjeszkedési politikából valóságos elárasztotta a felvidéki népet a maga liturgikus könyveivel, amelyek hemzsegnék az ő külön szentjeiktől s melyekben az egyház legfőbb fejeként az orosz császár szerepel.

Az ilyen liturgikus könyveknek káros hatását nem szükséges bővebben fejtegetni. A magyar görög katolikus társadalom lelki és szellemi vezetőinek mindig az volt a céljuk, hogy revidéaltassanak az ó-szláv nyelvű liturgikus könyvek és a revidáltak aztán pontos, hű magyar fordításban kerüljenek a hívek kezébe.

Erről a kérdésről cikkeztek a budapesti napilapok egyikében *Zsatkovics* Kálmán gör. kath. esperes-lelkész is, aki a maga nagy tudásával historiai világításba helyezi a kérdést. A tudós pap nyilván azért közölte fejtegetését a napi sajtó hasábjain, hogy ezáltal szélesebb körökben s a görög katolikus társadalom körén kívül is érdeklődést keltsen a kérdés iránt, amely csakugyan fontos nemzeti kérdés is. Fejtegetését rövidre fogva, itt ismertetjük:

Barkóczy Ferencz gróf egri püspök — mondja fejtegetésében az illusztris író — 1751 december 11-iki fölterjesztése alapján Mária Terézia királynő a görög szertartású katolikusok liturgikus könyveinek kiadására egyáltalán Bécsben egy külön nyomdát állíttatott föl és egyúttal 1773 február 14-én kelt rendeletével e könyvek revidálására Bacsinszky András munkácsi, Bosiskovics Vazul kőrösi és Major György fogarasi püspökökből egy bizottságot nevezett ki. Daczára ennek, ismeretlen okokból a liturgikus könyvek kiadása abban maradt, minek folytán az unitusok továbbra is az idegen országokból s nagyrészt schizmatikus forrásokból szereztek be a liturgikus könyveket. A Mária Terézia által tervebe vett, de végre nem hajtott kiadását a liturgikus könyveknek majdnem 100 esztendei pihenés után végre maga a magyar királyi kormány vette kezébe.

Ma tehát, amidőn a magyar királyi kormány fölismerte annak nemcsak egyházi, hanem hazafisági szempontból is nagy fontosságát, hogy a magyarországi unitusok kifogástalan szövegű, illetve tartalmú liturgikus könyveket használjanak templomaikban, — nemcsak 400 ezer koronát irányzott elő az ó-szláv, valamint a magyar nyelvű liturgikus könyvek kiadására, hanem a nagy munkát sikeres végezhvitelére a munkácsi, eperjesi és kőrösi püspökökből egy bizottságot is nevezett ki, — ma a liturgikus könyvek kiadásának ügye ép abban a stádiumban van, amiben 1773 elején volt.

A jelenlegi bizottság feladata lesz nemcsak az ó-szláv nyelvű liturgikus könyveket revidálni, hanem egyúttal e revidált példányok alapján azok pontos és hű magyar fordítását is megcsinálni. Van azonban egy harmadik feladata is. Az unitus egyház liturgikus könyveiben még ma is csak épp annyi szentnek foglaltatik törvényesen az officiuma, ahányé foglaltatott a liturgikus könyveknek a görögéből az ó-szláv nyelvre történi lefordítása idejében, tehát a IX-ik század végén, ámbár ez idő óta úgy a római, mint a görög egyház számos egyént canonizált, illetve számos újabb keletű szentnek az officiumát vette

fel a maga liturgikus könyveibe. Ezt a hiányt pótolni kell. Mivel az unitosok az egyetemes katolikus egyház tagjai, azért liturgikus könyveikbe először felveendő mindazon szentek officiumai, kiknek officiuma a római szék által el van rendelve az egész egyházban. Mivel pedig a magyarországi unitosok tagjai a magyar katolikus egyháznak, azért az ő liturgikus könyveikbe felveendő másodsor azon szentek officiuma is, kiknek az officiuma csak a magyar katolikus egyházban kötelező, amire nézve precedensül szolgálhat Szent István király officiuma.

Már Oroszország terjeszkedési politikája miatt is szükséges, hogy a püspöki bizottság felvegye a liturgikus könyvekbe a magyarországi szentek officiumát, mert azzal nemcsak a szent uniónak, hanem a magyar állameszmének is oly szolgálatot fog tenni, melyért őt épp oly elismerés és hála fogja megilletni, mint a magyar királyi kormányt, melynek bölcsessége nélkül az Ige soha testté nem válhatott volna.

A HÉTRŐL

A Washington-ünnep. Vasárnap ment végbe a városligetben Washington György szobrának leleplezése. Az ünnep résztvevői voltak az e alkalomból Budapestre jött amerikai magyarok, a magyar kormány, képviselőház és főváros képviselője, valamint sok ezerre menő tömeg. Az ünnepi aktus során sok megható, elérzékenyítő momentum merült fel s ezek emelkedetté és széppé tették az ünnepet, amelynek egyébként is megvoltak a maga rendkívüliségei. Az emberek lelkét mélyen áthatották azok az általános vonatkozások, amelyek egy idegen nemzet nagy államférfiának hazai földön való ünnepléséhez kapcsolódtak. A nagy emberek a maguk egyéni nagyságukkal nem maradnak csupán a saját szülőföldjüké, a saját nemzetüké, hanem ami bennük általános emberi egyetemes, abból rész jut az egész földkerekségnek. Washington György a maga egyéni rendkívüliségeivel olyan eszményt szolgáltatott a világnak, amely a jövő társadalmi alakulatok fentartó elemének, a polgárnak legtisztább, legkristályosabb karakterét adja. Azok az ünneplők, amerikaiak és magyarok, akik Washington budapesti szobra köré gyűltek, a maguk rendeltetésének legnagyobb útmutatóját, a polgári erények egyik legnagyobb alakját ünnepeleik Washingtonban. Az ünnepen résztvevő hatvankét különböző egyesület. A kormány részéről Apponyi Albert gróf, Kossuth Ferenc és Polányi Géza voltak jelen. A képviselőház küldöttsége Návay Lajos alelnök vezetésével vett részt, Fülepp Kálmán főpolgármester, Bárczy István polgármester, a fővárosi tanácsnak csaknem valamennyi tagja, a fővárosi törvényhatósági bizottság több tagja képviselték a fővárost. Megjelentek továbbá: Prohászka Ottokár püspök, Molnár Viktor államtitkár, Rákosi Jenő főrendiházi tag, Boda Dezső főkapitány, Várady Árpád címzetes püspök, miniszteri tanácsos. Az ünnepség a Budai Dalegyesület Himnuszával kezdődött, melyet a közönség kalaplevegő hallgatott végig. Ezután Rákosi Jenő az Országos Nemzeti Szövetség szoborbizottsága nevében mondott ünnepi hatalmas gondolatokkal teljes, színpompás beszédet. Beszéde alatt a szoborról lehullott a lepél és a közönség lelkes eljénzése és az amerikai magyarok hurrázása közben látható lett Washington alakja. A szobor, melyet a Városliget egyik legszebb pontján állítottak fel, arccal a tő felé néz, Washington, mint egyszerű polgárembert ábrázolja, kalaplevegő, botjára támaszkodva. A lelkesült lecsillapult után Zemlányi Árpád szavalta el ünnepi üdáját. Utána Kohányi Tihamér, az amerikai szoborbizottság elnöke mondott szép beszédet. Az előzettel fogadott beszéd után Bárczy István polgármester szép beszéd kíséretében a főváros nevében átvette a szobrot gondozás végett. A polgármester beszédét az amerikai himnusz eléneklése követte, majd elhelyezték a koszorukat a szobor talpazatára. Délután lakoma volt, amelyen Apponyi Albert gróf kultuszminiszter mondott magas szárnyalású beszédet.

Rákóczi Ferenc sírfelirata. Az az országos hatalmas ünnep, amelyen Rákóczi és a bujdosó kurucok hamvait hazahozzák, egyre jobban közeledik. Az ünnep programmszerű részletei mindinkább tisztázódnak s az előkészítő munkálatok lázasan folynak. Az egész ünnep szövege a kialakulás stádiumában van. A kassai dóm kriptájában, ahol Rákóczi hamvai fognak nyugodni, már fel is állították a márvány sarkofágot, melynek felirata a következő:

«Itt nyugszik II. Rákóczi Ferenc, Magyarország és Erdély fejedelme, meghalt 1735 április 8-án Rodostóban, az ő hős lelkű anyja Zrínyi Ilona, I. Rákóczi Ferenc, utóbb Thököly Imréné meghalt 1703 február 18-án Nikomédiában és fia Rákóczi József, meghalt 1738 november 10-én Csernavodán: kiket nemzetünk balsors számkivetésbe juttatott. Számkivetésüknek I. Ferenc József apostoli királyunk vetett véget, ki drága poraikat a nemzet határtalan örmére visszahozta és a haza szent földjén helyezette örök nyugalomra 1906. évben. Az ő dicső emléük erősítse az utódok hazaszeretét.»

Az egyházi kórus Kozora plébános intézkedésére már tartja a próbákat a *Kerubin-rekviemből*, amelyet Rákóczi hamvainak temetése alkalmából a dómban énekelni fognak. *Komlóssy* Ferenc pozsonyi prépost palotájában Pozsonyban tanácskozás volt Rákóczi hamvainak hazahozatala dolgában. A tanácskozás, mely hat óra hosszágú tartott, *Thaly* Kálmán elnökölt és részt vettek benne: *Forster* Gyula báró és *Romy* Béla miniszteri tanácsosok, *Thallóczy* Lajos közös pénzügyminiszteri osztályfő és *Theurek* Aurél dr. egyetemi tanár. Kidolgozták a hazaszállítás egész tervezetét. Megállapodásukat a miniszterelnök elé terjesztik. A prépost a bizottság tiszteletére estét adott.

Gróf Apponyi Albertné a magyar iparért. Gróf Apponyi Albertné, a magyar vallásügy és kultúra legfőbb örökös nemzetfejlesztő munkájában nagy örmére szolgálhat, hogy vele annyira kongeniális felesége a maga lelkének gyöngéd szárnyaira emeli az ő nagy gondolatait és épügye amint osztályosa életének, osztályosa nagy törekvéseinek is. A magyar asszonyok kristályosan nemes példányképe Apponyiné, aki nem mulaszt el egyetlenegy alkalmat sem, hogy a nemzeti ügyért, amelynek dicsőséges férje oly lángoló szószólója és olyan jeles munkása, valamint ő is tegyen Most lelkes buzgalommal fáradozik a hazai ipar érdekében. Mint Pozsonyból jelentik, a napokban magához hívatta Eberhardra a pozsonyi iparegyesület elnökét, *Hermann* Gyula szeszgyárost és az egyesület jegyzőjét, *Wendler* Lajos iparost, akikkel arról tárgyalt, mint lehetne ellensúlyozni a bécsiek animozitását, melyet a tulipánmozgalom ellen kifejtének. A grófné arra szólította föl az iparegyesületet, hogy tagjai tömörüljenek a hazai ipar termékeinek értékesítése végett.

A felvidéki kiállítás. A felvidéki kiállítás nagy kulturális és szociális jelentőségét már fejtegettük a maga érdeme szerint. Nagy örömlánkre szolgál, hogy a kiállítások fontosságát a felvidéken teljesen méltányolják a hivatalos körök is. Apponyi Albert gróf kultuszminiszter szeptember 19-én Egerbe utazott, hogy személyesen nyissa meg az első felvidéki vándor-kiállítást, melyet az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat rendezett Heves megye székhelyén. Apponyi kíséretében utazott *Molnár* Viktor államtitkár és *K. Lippich* Elek dr. miniszteri osztálytanácsos, a művészeti osztály vezetője. A miniszter *Samassa* József dr. biboros érsek rezidenciájába szállt. Az érsek disztribúciót adott a miniszter tiszteletére, aki még aznap este visszatért a fővárosba.

A nagyváradi gazdasági kiállítás megnyitása. Nagyváradról jelentik: A Bihar megyei Gazdasági Egyesület újonnan épült székháza felavatás alkalmából országos jellegű gazdasági és gépkiallítást, megyei jellegű termény-, gyümölcs- és állatkiallítást rendezett, melyet Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter nyitott meg.

Országos gyümölcs- és szőlőkiállítás Budapesten. Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület országos gyümölcskiállítást rendező bizottsága *Ilemann* Keresztély főrendező elnöklésével tartott ülésében az általános érdeklődésre való tekintettel elhatározta, hogy az országos gyümölcs- és szőlőkiállításra való bejelentés határidejét, amely szeptember 25-re volt kitűzve, október 1-ig hosszabbítja meg. Örvéndetesen vette tudomásul a bizottság a kecskeméti gazdasági egyesület nagy arányú bejelentését, úgyszintén Győr sz. kir. város, valamint több erdélyi nagyerlemtől bejelentését. A Krizantemum kiállításra, amely közvetlenül a gyümölcs-kiállítás után lesz, több tiszteletdíjat ajánlottak föl *Fábián* Béla, *Lohossek* Antal és *Schwartz*

István. A gyümölcskiállításra is számos tiszteltetés remél az egyesület. A rendezőség fölkeri a bejelenteni óhajtokat, hogy bejelentéseiket mentül hamarabb megtegyék sziveskedjenek, hogy az adatok a katalógus részére feldolgozhatók legyenek.

☛ **A kertészeti tanintézet újjászervezése.** A király jóváhagyta a budapesti királyi kertészeti tanintézet újjászervezési tervét, amelynek értelmében ebbe az egyedüli felsőbb kertészeti szakiskolánkba csak oly ifjak vehetők föl, akik a középiskola VI. osztályát jó, vagy a polgári iskola VI. osztályát teljes sikerrel végezték és ezután egy évet a kertészeti gyakorlatban töltöttek el, ép, egészséges testalkattal bírnak és legfeljebb husz évesek. A tanítandó tárgyak közé fölvetették a kertészeti építészettant, gép- és eszköztant, az üzemtant, a tájkertészetet, továbbá a mezőgazdaságtant, közigazdaságtant és jogismeret alapvonalait. Ehhez képes a rendes tanárok száma is kettővel fog szaporodni. A három évfolyamra eddig engedélyezett 12 állami ösztöndíjak számát 18-ra emelték föl. A rendes belakó, sajátköltségű tanuló évi ellátási díját, tekintettel az 1894 óta tetemesen megrágtató élelmészeti viszonyokra, az eddigi 400 koronáról 600 koronára emelték föl. Az idei fölvetélt pályázatokat már az új program értelmében hirdették ki.

☛ **Az aradi vértanúk ünnepe.** A aradi vértanúk emléketét az idén nagyobb fényvel fogják megünnepelni, mint az előző esztendőben. Az emlékünnepen *Justh* Gyula vezetésével részt vesz a képviselőház küldöttsége is. Az ünnepély rendező-bizottsága meghívta az emlékünnepre az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártot is és a párt tagjai közül már többen jelentkeztek, kik az ünnepélyen részt venni kívánnak.

☛ **A szenvedő emberiségért.** Nagy, emberföltölti harc folyik a szenvedő emberiségért. Tudományos férfiak életük javát töltik el laboratóriumokban, hogy a természet gyógyító ereit laborikba fogva, új szerrel gyógyítsák a legrettegetesebb betegséget: a tüdővérszt. E tudós kutatók legnagyobbika Behring tanár, akinek szerumával már sikeres kísérletek is történtek a tüdővérszt gyógyítása terén. Behring szeruma körül most egy kis herczehurca indult meg. A Le Temps nemrégiben közölte Bernheim párizsi egyetemi tanár egy jelentését, aki meglátogatta a strassburgi egyetemi klinikát, ahol Krehl tanár kísérleteket folytatott Behring «Tulase»-nek nevezett tüdővérszt elleni szerumával. Bernheim nagyon kedvezőtlenül nyilatkozott ebben a jelentésében a kísérletek eredményéről s úgy tüntette fel nézetét, mintha ez egyező lenne a strassburgi egyetemi tanárok véleményével. Behring tanár erre elvette Krehl tanártól szerumát, a «Tulase»-t és a további kísérleteket bevitte. Most aztán Krehl tanár levelet ír a Temps-nek és egyidejűleg a Lokalanzeiger-nek is azzal a kéréssel, hogy levelet hozzáik nyilvánosságra. Ebben a levélben Krehl sajnálatait fejezi ki a felett, hogy Behring a kísérletek folytatását bevitte, még pedig Bernheim tanár jelentése alapján, amely teljesen hamis adatokat tartalmaz és valótlán dolgokat állít. Kijelenti, hogy az ő nézetei egyáltalán nem egyeznek a jelentésben foglaltakkal, mert Bernheim akkor látogatta meg a klinikát, amikor sem Krehl tanár, sem asszisztense, Morawitz, nem voltak ott és különben is csak néhány órát töltött ott.

☛ **A milánói kiállítás.** A leégett milánói tárlat helyén épült új kiállítást már megnyitották *Viktor Emanuel* király, *Helena* királyné és néhány miniszter jelenlétében. Ezúttal csak az olasz résznek szólt a megnyitás, mert az ugyancsak újra épülő magyar csoport csak körülbelül egy hét múlva lesz kész. A király és a királyné a magyar díszbejárat elé emelt trónuson foglaltak helyet, Maróthy két géniusza között és ott hallgatták végig a megnyitó beszédeket. Elsőnek *Mangili* szenátor, a kiállítás elnöke szólt. Beszédében rámutatott arra a nagy veszteségre is, mely Magyarországot sújtotta a tüzvész következtében és jelezte, hogy Magyarország nemokára ismét megjelenik az iparművészettel a világ színe előtt. Utána *Penti* és *Rava* miniszter beszélt. A királyi pár ezután végigsétált az olasz csoportokon, melyek az általános vélemény szerint most sokkal szebbek, mint első alkalommal voltak és azzal az ígérettel távoztak a jelenlévő magyar kiállítási kiküldöttek, hogy ha csak lehet, eljönnek a magyar osztály megnyitására is, vagy legalább is október elején meglátogatják.

☛ **Santos Dumont.** Ez a név ismert az egész világon. Egy rettenthelen léghajósna, tudós föltalálóna neve. Ez az ember egy pillanat alatt három századdal akarja előre lökni a világot. Egy párszor már földhöz vágódott, majd a nyakát szegte, de fölkel. És most újra elindul nagy hadjárata. E héten Párisban óriási közönség jelenlétében harmadszor is felszállott léghajójával. Santos Dumont íradhatatlan ügyeket vezet fejti ki az Archdeacon-díj kiérdemelésére. A díjat azon feltaláló részére alapították, a kinek léghajója a levegőben képes huszonöt métert visszafelé megenni, anélkül, hogy ami idáig minden esetben megtörtént, az bizonyos magasságra

felemelkedjék. Santos első kísérlete alkalmával egy gyenge mórt alkalmazott, a második kísérletnél pedig eltört a már erősebb mórtok egy csavarja s így egyik felszállása sem sikerült. A legutóbbi kísérlet meglehetősen eredménnyel járt. Miután az apparátus háromszáz méternyi növekedő sebességgel felemelkedett a levegőbe, azt megállította Santos, majd ismét hetven centiméterrel emelkedni engedte. Ekkor hét méterrel visszement irányban előre ment. A kísérlet már-már sikerülni látszott, amikor hirtelen katasztrófa történt. Santos lefelé kormányozta a hajót s az oly sebességgel szállt alá, hogy hátsó részével a földre esett s összetört az egész szerkezet. Santosnak magának nem történt semmi komolyabb baja. Újabb felszállási kísérletet azonban október előtt nem tehet, mert az összetört szerkezet kijavítására hosszabb időre van szüksége. A léghajó madárszárnyhoz hasonlít. Benne ötven lőerőjű motor van elhelyezve. Az egész szerkezet három kerékpár-keréken nyugszik, ami nagyban megkönnyíti a felszállást.

☛ **A sátoraljujhelyi terményvásár.** A felvidék gazdasági érdekeit hathatósan szolgálják a terményvásárok. A zemplénmezei gazdasági egyesület rendezésében e héten nyílt meg a sátoraljujhelyi terményvásár *Némethy József* elnök, *Mezner Gyula* főispán és *Thuránzsky László* vármegyei főjegyző jelenlétében. Kiállítottak összesen 31.200 métermázsza terményt, mely mennyiségből a szerencsi cukorgyár 12.300 métermázsát. Csakis környékbeli kereskedők jöttek el és vásároltak 1200 métermázsza búzát és sörárpat.

☛ **Az amerikai magyarok Bocskai szobránál.** Az amerikai magyarok itthon való tartózkodásukat felhasználták arra, hogy sorra felkeressék a nemzet nagyjainak szobrát, így megkoszorúzták Bocskai István szobrát is. Az amerikaiakat *Kalassay Sándor* pittsburgi lelkes vezette. *Kalassay Sándor* lelkes beszéd kíséretében megkoszorúzták a szobrot, mire elénekelték a kilenczvenedik zsoltárt és a Himnusz.

☛ **A jezsuiták új generálisá.** A jezsuita-generális választásának ünnepi aktusáról a következőket jegyzik fel. Szeptember 8-án reggel megkondultak a st.-johannesi harangok s a német szeminárium harangja válaszolt. A delegátusok misét hallgattak a kápolnában, s hosszú menetben vonultak a német diákok termébe, miközben a *Veni Creator*-t énekeltek. Miután valamennyien egybegyűltek a teremben, térdre borultak egy óráig csöndben voltak. A legtöbb delegátus, főképp az öregebbek, kenyeret és vizet hozott magával, mert estől bőjtölt s a választásig kenyeren s vízen kívül nem éhezhetnek semmit. A delegátusok esküt tettek, hogy hiven teljesítik hivatásukat. Majd szétosztották a nyomtatott cédulát. Ennek belső jobb oldalára írandó a jelölt, baloldalára a választó neve. Az összehajtott ívet lepecsételték. Ez a pecsételés úgy történik, hogy fölöntánsál a választó név láthatatlan marad. Mert ezeket a neveket csak abban az esetben nézik meg, ha rendelkezésüket gyanítanak. Mihelyt megállapították, hogy *Pater Wenz* kapta meg a szavazatok többségét, a jelenlévők föltekelt s kézsókkal hódoltak neki. Azután az új generális vezetésével ünnepi menetben a kápolnába vonultak vissza, amelyet a *Te Deum* éneklése mellett hagytak el. A pápát külön futár értesítette a választásról.

☛ **A budapesti gör. kath. anyageyház önkormányzati alapszabályait a székesfehérvári közönsége e hó 12-én tartott közgyűlésében kezgyúri jóváhagyással tudomásul vette.** Az említett alapszabályokat az esztergomi érseki főhatóság már előbb jóváhagyta. Most csak a vallásminiszterium jóváhagyása van hátra, ami, mint értesülünk, már szintén biztosítva van és akkor semmi sem fogja útját állani, hogy az önkormányzat tényleg megvalósuljon.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI

D. G. Szatmár. *Peironius* belső munkatársunk kilétéről tudakozódó levelét megkaptuk. Memoárszerű vezércikkei olvasóink sorában általános felűntést kellettek — s ígérget is bírnak, hogy érdekes renniscenzúráit továbbra is rendelkezésünkre bocsátja. Nevét azonban egyelőre nincs jogunk elárulni.

Sz. I. Ungvár. Utána jártunk a dolagnak. Fiát ne félte, mert fiának kedve s szerencse. A megpályázott állást, közbenjárásunk folytán, elnyerte. Csak attól tartunk, hogy ő kelme, amennyire mozgalmas legyenke, mindjárt az első havi gázsiját ott fogja hagyni valamely köruti borozóban.

M. N. I. Budapest. Beküldött verseink lapunk irodalmi rovatvezetője legközelebb véleményét fog mondani.

Z. K. A szives jó kívánságokat köszönjük, a kérdéses dolgokat tessék beküldeni, látatlanba nem nyilatkozhatunk. A közlés egyetlen feltétele különben az, hogy a dolgozat jó legyen. A kiadóhivatal értesítése szerint az első 5 szám kivételével a többi megkapható.

Zs. B. Az érdekes cikket köszönjük. Szerk. levele már elment. Üdv!

B. E. (*Jőjj édes...*) A hangulatos poémát közölni fogjuk.

S. K. Munkács. A felvidéki iparról szóló cikkét közölni fogjuk.

Nem közölhető: Egy éj a lagunán. — Ószi idő. — Gyermekszívet. — Vándor madár... (Jobb szeretttük volna, ha nem a mi szerkesztőségünkbe vándorol.)